

S

yg. akt: I C 1110/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Ewa Oknińska
Protokolant:	stażysta Natalia Kostrzewa,

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2023 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z **powództwa W. K., M. K.**

przeciwko Raiffeisen Bank (...) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału: (...) w W. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce

o ustalenie i zapłatę, ewentualnie o zapłatę i ustalenie

I. umarza postępowanie o ustalenie nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 10 marca 2008 r.,

II. oddala powództwo o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 10 marca 2008 r.,

III. oddala powództwo o ustalenie nieistnienia po stronie powodów obowiązku zwrotu na rzecz pozwanego świadczenia nienależnego lub świadczenia za bezumowne korzystanie z kapitału lub bezpodstawnego wzbogacenia w kwocie wyższej niż 249.750 zł,

IV. oddala powództwo główne o zapłatę,

V. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwoty 33.209,82 (trzydzieści trzy tysiące dwieście dziewięć 82/100) zł i 15.353,28 (piętnaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt trzy 28/100) CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 sierpnia 2023 r. do dnia zapłaty,

VI. ustala, że następujące postanowienia umowy kredytu nr (...) z dnia 10 marca 2008 r. zawartej przez powodów z (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce w W.:

- § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy o treści „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF” ,

- § 2 pkt 2 i 12, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b, § 21 ust. 3 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...),

są bezskuteczne wobec powodów,

VII. w pozostałym zakresie oddała powództwo ewentualne,

VIII. wzajemnie znosi koszty procesu między stronami.

sędzia Ewa Oknińska

Sygn. akt: I C 1110/21

UZASADNIENIE

Powodowie M. K. i W. K. domagali się w pozwie przeciwko Raiffeisen Bank (...) (Spółka Akcyjna) w W. wykonującemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału: (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce:

ustalenia, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) zawarta 10.03.2008 r. pomiędzy powodami, a (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. - poprzednikiem prawnym pozwanego, jest nieważna;

na wypadek nieuwzględnienia powyższego żądania wnieśli o:

zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, ewentualnie w częściach równych kwoty 15.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie, ewentualnie łącznie, ewentualnie w częściach równych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Pismem procesowym z dnia 10 października 2022 r. powodowie zmodyfikowali powództwo w ten sposób, że:

w razie ustalenia, że umowa nr (...) z dnia 10.03.2008 r. jest nieważna wnieśli o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, kwoty 7.567,83 CHF za okres od 20.05.2019r. do 20.06.2021r. oraz kwoty 5.089,99 CHF za okres od 20.07.2021 r. do 20.09.2022 r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia pisma modyfikującego powództwo do dnia zapłaty która została wyliczona według teorii salda;

na wypadek nieuwzględnienia powyższego żądania wnieśli o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 53.145,08 zł za okres od 18.04.2008 r. do 20.10.2014r. oraz kwoty 15.353,28 CHF za okres od 20.11.2014 r. do 20.06.2021r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pisma modyfikującego powództwo do dnia zapłaty;

ustalenie, że postanowienia umowy nr (...) z dnia 10.03.2008 r. wymienione w paragrafie § 2 ust. 1 u.k., § 2 pkt 2, § 2 pkt 12, § 4 ust. 1, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b, § 21 ust. 3 Regulaminu, (wszystkie dotyczące postanowień odnoszących się do waluty obcej) są bezskuteczne wobec powodów z uwagi na ich niedozwolony charakter i wnieśli o ich usunięcie z umowy nr (...) z dnia 10.03.2008 r.

Pismem procesowym z dnia 12 czerwca 2023 r. powodowie zmodyfikowali powództwo w zakresie pkt 1 petitum pozwu w ten sposób, że wnieśli o:

ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nr (...) z 10.03.2008 r. pomiędzy powodami a pozwaną, a z tytułu nieistnienia stosunku prawnego po stronie powodów nie istnieje obowiązek zwrotu na rzecz pozwanej świadczenia nienależnego lub bezpodstawnego wzbogacenia w kwocie wyższej niż 249.750,00 zł, a w razie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego oprócz żądania wynikającego z pisma z 10.10.2022 r. wnoszą o zasądzenie dodatkowo od pozwanej na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, kwoty 3.109,97 CHF od za okres od 20.10.2022 r. do 19.05.2023 r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia niniejszego pisma do dnia zapłaty która została wyliczona według teorii salda. Wnieśli także w przypadku nieistnienia stosunku prawnego o zwrot na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, dodatkowo pobranej przez pozwaną kwoty tj. opłaty

przygotowawczej za okres od 10.03.2008 r. do 06.06.2023 r. w wysokości 1.998,00 zł, a także o zwrot na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, kwoty 3.612,09 zł za cały okres kredytowania za niesłuszne podwyższenie marży kredytu od dnia uruchomienia kredytu do czasu wpisu do hipoteki.

Pismem procesowym z dnia 26 czerwca 2023 r. powodowie doprecyzowali poprzednią modyfikację powództwa i ostatecznie powodowie domagają się:

ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nr (...) z 10.03.2008 r. pomiędzy powodami a pozwaną, Jednocześnie wniesli o ustalenie, że z tytułu nieistnienia stosunku prawnego po stronie powodów nie istnieje obowiązek zwrotu na rzecz pozwanej świadczenia nienależnego lub świadczenia za bezumowne korzystanie z kapitału lub bezpodstawnego wzbogacenia w kwocie wyższej niż 249.750,00 zł. W razie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wniesli o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, kwoty 15.767,79 CHF za okres od 20.05.2019 r. do 19.05.2023r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi dla kwoty 12.657,82 CHF od dnia 10.10.2022r. do dnia zapłaty, a dla kwoty 3.109,97 CHF liczonymi od 12.06.2023r. do dnia zapłaty które to zostały wyliczone według teorii salda. Wnieśli także w przypadku nieistnienia stosunku prawnego o zwrot na rzecz powodów solidarnie, ewentualnie łącznie, kwoty 5.610,09 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 12.06.2023r. do dnia zapłaty tytułem za dodatkowo pobraną przez pozwanego kwotę opłaty przygotowawczej za okres od 10.03.2008r do 06.06.2023r. oraz za podwyższenie marży kredytu od dnia uruchomienia kredytu tj. od 20.03.2008r. do czasu wpisu do hipoteki tj. do 20.01.2009 r.

na wypadek nieuwzględnienia powyższego żądania wniesli o:

zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 53.145,08 zł za okres od 18.04.2008 r. do 20.10.2014 r. oraz kwoty 15.353,28 CHF za okres od 20.11.2014 r. do 20.06.2021 r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 10.10.2022 r. do dnia zapłaty;

ustalenie, że postanowienia umowy nr (...) z dnia 10.03.2008 r. wymienione w paragrafie § 2 ust. 1 u.k., § 2 pkt 2), § 2 pkt 12), § 4 ust. 1, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1) i 2), § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b), § 21 ust. 3 Regulaminu, (wszystkie dotyczące postanowień odnoszących się do waluty obcej) są bezskuteczne wobec powodów z uwagi na ich niedozwolony charakter i wniesli o ich usunięcie z umowy nr (...) z dnia 10.03.2008 r.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że dnia 10.03.2008 r. zawarli z (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym. Na mocy umowy pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 249.750,00 zł indeksowanego kursem CHF. W § 2 ust. 1 umowy kredytu, § 2 pkt 2), § 2 pkt 12), § 4 ust. 1, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1) i 2), § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b) i § 21 ust. 3 Regulaminu opisano klauzule abuzywne, w tym te dotyczące sposobu przeliczania kwoty wypłaconego kredytu oraz kwot wpłat rat kapitałowo-odsetkowych na walutę CHF. Umowa została przedstawiona powodom do podpisu z uzupełnionymi danymi indywidualnymi. Dodatkowo, powodowie zostali poinformowani, że jeżeli chcą otrzymać środki, to tylko przez podpisanie umowy w nadanym jej kształcie przez Bank. Jakakolwiek możliwości negocjowania umowy była wyłączona. W zakresie konstrukcji umowy, jej znaczenia i możliwych konsekwencji, powodom udzielono tylko ogólnych informacji. Pracownicy pozwanej prezentowali kredyt waloryzowany kursem CHF jako bezpieczny, obarczony niskim ryzykiem oraz posiadający niższe oprocentowanie niż kredyt w PLN.

Kwota i waluta kredytu zostały określone w umowie w walucie polskiej. Następnie waluta ta została przeliczona do CHF po kursie kupna obowiązującym w banku w dniu wypłaty kredytu. Dopiero tak obliczona kwota jest podstawą zobowiązania kredytobiorcy wobec banku. W celu określenia kwoty należnej raty, wysokość raty określona w CHF przeliczana jest na złotówki po kursie sprzedaży waluty, obowiązującym w Banku w dniu spłaty raty.

Umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. Przez odwołanie do kursów walut zawartych w „tabeli kursów” narusza równorzędność stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. Kwestionowane klauzule są niejednoznaczne. Nie określają bowiem żadnych zasad, w oparciu o które pozwana ustala kursy walut służące do określania wysokości zobowiązania

powodów. Zasad tych nie można ustalić ani w oparciu o treść umowy ani Regulaminu. To prowadzi do wniosku, że pozwany ustala te kursy w sposób dowolny, niczym nieograniczony, arbitralny. Takie uprawnienie pozwanego koreluje z brakiem uprawnień powodów do chociażby skontrolowania poprawności ustalanych kursów. Pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem CHF.

Powodowie wskazali, że pozwany zaniechał podania pełnych i rzetelnych informacji. To spowodowało podjęcie przez powodów niekorzystnej decyzji o zaciągnięciu kredytu związanego z nieograniczonym ryzykiem walutowym. Sposób zawarcia przedmiotowej umowy wskazuje, że jest ona sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Bank zataił przez powodami informacje dotyczące ryzyka kursowego. Skoro w latach 2000 – 2007 kurs wskazywał skrajne wartości (wahania sięgnęły 40 %), to pozwany winien uświadomić powodów o tym fakcie. Gdyby powodowie zdawali sobie sprawę z przedstawionych wahań, to powodowie nie zawarliby umowy. Wskazane okoliczności świadczą o dokonaniu pozwanego nieuczciwych praktyk rynkowych.

Powodowie do 20 maja 2019 roku uregulowali do banku kwotę jaką otrzymali od banku w wysokości 249.750,00 zł, tj. w tej dacie według teorii salda spłacili już cały kapitał jaki otrzymali od pozwanego banku, a każda kolejna rata wpłacona po dacie 20 maja 2019r. powodowała nadpłatę, której to powodowie domagają się zwrotu w przypadku ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z przedmiotowej umowy tj. łącznie 15.767.79 CHF. Ponadto żądali zwrotu pobranej przez pozwanego opłaty przygotowawczej za okres od 10.03.2008r do 06.06.2023r. oraz za podwyższenie marży kredytu od dnia uruchomienia kredytu tj. od 20.03.2008r. do czasu wpisu do hipoteki tj. do 20.01.2009 r.

Powodowie wskazali, że ewentualne żądanie zapłaty o zwrot nadpłaty wyliczone zostało na podstawie opinii biegłego z zakresu bankowości z 29.08.2022r. Wyżej wymienione nadpłaty powstały z tytułu stosowania przez pozwanego niedozwolonych klauzul umownych i dodawanie niedozwolonego spreadu do każdej raty kapitałowo-odsetkowej wpłacanej przez powodów a pobieranej przez pozwanego.

(pozew k. 4-19, pismo z 10.10.2023 r, k. 282-284, pismo z 12.06.2023 r. k. 397-398, pismo z 26.06.2023 r. k. 416-416v.)

Pozwany w odpowiedzi na pozew i dalszych pismach procesowych wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu zaprzeczył wszystkim twierdzeniom strony powodowej, poza tymi, które wyraźnie przyznał. W szczególności zaprzeczył następującym okolicznościom:

braku możliwości negocjowania przez stronę powodową warunków umowy w trakcie trwania procedury kredytowej czy też wpływania na jej treść;

niepoinformowania strony powodowej o skutkach ryzyka walutowego związanego z zawarciem umowy kredytu indeksowanej do waluty obcej CHF;

nieuzgodnienia treści umowy kredytu ze stroną powodową w sposób indywidualny;

poprzez zawartą umowę bank przyznał sobie uprawnienie do dowolnego kształtowania sytuacji ekonomicznej strony powodowej;

ryzyko kursowe spoczywało wyłącznie na stronie powodowej;

umowa kredytu jest niewykonalna po hipotetycznym usunięciu z niej klauzul przeliczeniowych;

dowolności pozwanego w kształtowaniu tabeli kursowej,

prawidłowości wyliczeń strony powodowej

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez stronę powodową oraz zarzucił brak interesu prawnego w zakresie powództwa o ustalenie. Pozwany zakwestionował status strony powodowej jako konsumenta.

Na wypadek uwzględnienia przez Sąd roszczenia strony powodowej podniósł zarzut zatrzymania wskazując, że w przypadku ustalenia nieistnienia między stronami stosunku prawnego wynikającego z kwestionowanej umowy kredytu, na podstawie art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. pozwanemu przysługuje prawo zatrzymania uiszczonych w związku z tą umową przez stronę powodową na rzecz pozwanego świadczeń do czasu aż strona powodowa zaoferuje zwrot świadczenia otrzymanego od pozwanego - wypłaconej kwoty kredytu, tj. 249.750,00 zł - albo zabezpieczy roszczenie o zwrot tej kwoty.

Odnosząc się do modyfikacji powództwa bank wskazał, że nie kwestionuje, aby powodowie wpłacili wskazaną kwotę we wskazanym okresie tj. od 20.05.2019 r. do 19.05.2023 r., ale kwestionuje wskazane roszczenie co do wysokości oraz co do zasady i podstawy prawnej, bowiem strona powodowa nie przedstawiła sposobu wyliczeń ww. kwoty; w szczególności strona powodowa nie wskazała kursu po jakim została przeliczona kwota uiszczona przez stronę powodową od dnia zawarcia aneksu do 19 maja 2023r. stąd nie jest możliwe zweryfikowanie na jaki dzień strona powodowa spłaciła kwotę wypłaconego kapitału. Ponadto, strona powodowa niezasadnie doliczyła do sumy kwot uiszczonych w wykonaniu umowy - koszt podwyższenia marży oraz koszt opłaty przygotowawczej tj. kwotę 5.610,09 PLN bowiem nie stanowi ona odrębnej opłaty, a jedynie podwyższa raty za dany okres, podwyższona marża został ujęta już w ratach spłaconych przez powodów, nie stanowi ona odrębnie wypłaconej przez powodów kwoty.

(odpowiedź na pozew k. 65-89, odpowiedź na modyfikację k.225-231, odpowiedź na modyfikację k. 421-426).

Na rozprawie w dniu 21 czerwca 2023 r. pełnomocnik powodów oświadczył, że cofa pozew o ustalenie nieważności umowy kredytu, na co pełnomocnik pozwanego wyraził zgodę

(protokół z rozprawy k. 410v.)

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie, działając jako konsumenci, wystąpili w dniu 20 lutego 2008 r. do poprzednika prawnego pozwanego z wnioskiem o udzielenie kredytu z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym w wysokości 280.000 zł. Jako walutę wnioskowanego kredytu wskazano frank szwajcarski (CHF).

(dowód: wniosek o kredyt hipoteczny k. 94-96)

Dnia 10 marca 2008 r. powodowie zawarli z (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której Bank zobowiązał się udzielić powodom kredytu w kwocie 249.750 zł „indeksowanego” do waluty CHF, z przeznaczeniem na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku, modernizację i spłatę innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych (§ 2 ust. 1 i 2 umowy). Integralną część umowy stanowił „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...)”.

Wypłata kredytu następowała jednorazowo, po spełnieniu przez kredytobiorcę warunków uruchomienia kredytu i złożeniu dyspozycji wypłaty środków (§5 umowy), w terminie nieprzekraczającym 7 dni roboczych licząc od dnia następującego po dniu złożenia dyspozycji (§ 8 ust. 1 regulaminu).

W myśl § 7 ust. 4 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu kredytobiorca otrzymuje listownie.

W § 2 pkt. 2 regulaminu kredyt indeksowany do waluty obcej określono jako kredyt oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych według tabeli, w § 2 pkt 12 regulaminu, Tabelę określono jako tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku.

Zgodnie z § 4 ust. 1 regulaminu kredyt jest udzielany w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych z zaznaczeniem, że wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Kredytu udzielono na okres 360 miesięcy płatnego w równych miesięcznych ratach, obejmujących część kapitałową oraz odsetkową, płatną w terminach i wysokościach określonych w umowie. Spłata następowała poprzez pobranie wymagalnych rat ze wskazanego rachunku bankowego. W myśl § 6 ust. 6 umowy, kredytobiorca zobowiązany był do utrzymywania wystarczających środków na rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej.

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu ich wymagalności pobierane są ze wskazanego rachunku bankowego, według kursu sprzedaży, zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty kredytu (§ 9 ust. 2 regulaminu). O wysokości pierwszej raty oraz terminach spłaty Bank informuje kredytobiorcę listownie, w ciągu 14 dni od dnia uruchomienia kredytu (§ 11 ust. 1 regulaminu).

Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,15333 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania (§ 3 ust. 1 umowy). Zmienna stopa oprocentowania ustalana była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M oraz stałej marży Banku w wysokości 1,35 punktów procentowych (§ 3 ust. 2 umowy). W § 11 ust. 2 regulaminu wskazano, że wysokość rat spłaty kredytu należnych za poszczególne okresy rozliczeniowe może ulegać zmianom w szczególności w przypadku m. in. zmiany salda zadłużenia, zmiany wysokości oprocentowania.

Zgodnie z § 13 ust. 1 i 2 regulaminu kredytobiorca ma prawo wcześniejszej (częściowej lub całkowitej) spłaty kredytu i powyższe jest realizowane na wniosek kredytobiorcy na podstawie jego pisemnej dyspozycji złożonej w placówce Banku. W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w momencie realizacji dyspozycji (§13 ust. 7 regulaminu).

W § 15 ust. 3 pkt 7 lit. regulaminu wskazano, że w odniesieniu do opłat, związanych z kosztami ustanowienia zabezpieczenia przejściowego, stosuje się następujące zasady:

- w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej kwota kredytu obliczana jest w oparciu o kurs sprzedaży według tabeli obowiązującej w dniu sporządzenia umowy.

W przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, bank dokonuje zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z aktualną tabelą obowiązującą w banku (§ 21 ust.3 regulaminu).

Na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy, ustanowiono hipotekę kaucyjną do kwoty 499.500 zł na nieruchomości (§ 7 umowy).

Ponadto powodowie złożyli oświadczenie, że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz, że będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych dokonując wyboru kredytu indeksowanego, znane są im

postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej. Ponadto wskazali, że są świadomi ponoszenia ryzyka kursowego związanego z wahaniami kursów waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku oraz na wysokość rat spłaty kredytu, że saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej jak również raty i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie.

(dowód: umowa o kredyt hipoteczny k. 21-26, regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 107-111, oświadczenie k. 98 i 100)

Bank w dniu 20 marca 2008 r. wypłacił powodowi kredyt w kwocie 249.750 zł. Środki z kredytu powodowie przeznaczyli na zakup lokalu mieszkalnego. W mieszkaniu tym powodowie zamieszkują do tej pory. W kredytowanej nieruchomości nie była zarejestrowana ani prowadzona działalność gospodarcza. Lokal nie był wynajmowany. Powodowie zaciągnęli kredyt powiązany z walutą CHF, ponieważ nie mieli zdolności na kredyt złotówkowy. Powodowie podpisali umowę w formie przedstawionej przez bank. Początkowo raty kredytu spłacali w złotych. Od zawarcia aneksu w 2014 r. powodowie dokonują spłat rat w CHF. W 2020 r. dowiedzieli się, że bank zastosował w umowie niedozwolone postanowienia

(dowód: zaświadczenie – k. 34-45, zeznania powodów k. 409v.-410, aneks k. 27-28)

Wysokość spłat rat kredytu dokonanych przez powodów na rzecz pozwanego w ramach wykonania zawartej umowy kredytowej za okres od dnia 18.04.2008 r. do dnia 20.06.2021 r. wynosiła

- w okresie spłaty w PLN (tj. od 18.04.2008 r. do 20.10.2014 r.) – 107.632,33 zł,

- w okresie spłaty w CHF (tj. od 20.11.2014 r. do 20.06.2020 r.) – 43.084,37 CHF,

W tym samym okresie, przy założeniu, że spłata następowałaby w walucie polskiej bez indeksacji do CHF, tj. bez przeliczenia nominalnej wartości kredytu i poszczególnych rat na walutę CHF przy niezmiennych warunkach umowy, różnica między kwotami jakie powodowie wpłacili tytułem spłaty rat kredytu a kwotami jakie powinni spłacić wynosi **33.209,82 zł i 15.353,28 CHF**.

(dowód: opinia biegłej z zakresu bankowości M. M. k. 258-264)

Powodowie w okresie od dnia 20 maja 2019 r. do 19 maja 2023 r. zapłacili na rzecz pozwanego 15.767,79 CHF tytułem spłaty rat (bezsportne),

W dniu 20 marca 2008 r. uiszcili na rzecz pozwanego opłatę przygotowawczą w kwocie 1.998 zł

(dowód: zaświadczenie – k. 44)

Pismem z 16.08.2021 r. (doręczonym bankowi w dniu 19.08.2021 r.) pełnomocnik powodów wezwał pozwany bank do zapłaty na rzecz powodów kwoty 291.407,91 zł z uwagi na nieważność przedmiotowej umowy. W odpowiedzi na reklamację pozwany bank wskazał, że podniesione zarzuty są pozbawione podstaw faktycznych i prawnych. Wskazał, że umowa jest ważna i powinna być wykonywana przez strony zgodnie z jej treścią.

(dowód: wezwanie do zapłaty k. 46, pismo pozwanego k. 47-48)

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt – niekwestionowane przez strony – dokumenty oraz zeznania strony powodowej i zawnioskowanego przez stronę pozwaną świadka, w zakresie w którym znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. Podnieść należy, że świadek zawnioskowany przez pozwanego w osobie A. S. nie uczestniczył przy zawieraniu umowy ani żadnych innych czynnościach składających się na jej wykonywanie. Świadek ten ograniczył się do ogólnych kwestii związanych z funkcjonowaniem kredytów i

finansowaniem banku oraz konstrukcji tego typu umów jak ta sporna w sprawie niniejszej. Wprawdzie wskazywał na możliwość negocjacji niektórych warunków tego typu umów oraz procedury obowiązującej w Banku, tym niemniej, na podstawie jego depozycji nie sposób wyprowadzić wniosku by procedura ta została zachowana wobec kredytobiorcy (świadek nie był obecny podczas zawierania spornej umowy) ani też by powodowie mieli wpływ na konstrukcję umowy w zakresie klauzul przeliczeniowych.

Za wiarygodne Sąd uznał twierdzenia strony powodowej, że do zawarcia umowy kredytu doszło w wyniku przejścia wzorca umownego. Żaden przeprowadzony w sprawie dowód nie prowadzi do wniosku odmiennego.

Ponadto Sąd uwzględnił opinię biegłego M. M., której wiarygodności i rzetelności nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia powyższej opinii. Opinia stała się podstawą poczynionych ustaleń faktycznych, w zakresie obejmującym rozliczenie nadpłaty na skutek stosowania przez pozwanego kwestionowanych klauzul abuzywnych składających się na mechanizm indeksacji.

Sąd pominął wniosek dowodowy strony pozwanej dotyczący dopuszczenia dowodu z opinii biegłego. Pominięcie dowodu zgłaszanego przez stronę jest bowiem dopuszczalne wtedy, gdy okoliczności sporne, na które dowód powołano, zostały dostatecznie wyjaśnione (wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r. sygn. akt (...) wyroki SN: z 12 stycznia 2005 r., (...), z 5 lutego 2009 r., (...) i z 13 grudnia 2010 r., (...)). Opinia biegłego stanowi jedynie dowód dający Sądowi, rozstrzygającemu sprawę merytorycznie, dokonanie ustaleń w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych (a więc wiedzy wykraczającej poza objętą zakresem wiedzy ogólnej – powszechnej). W tej sprawie Sąd uznał, że zgromadzone w sprawie dowody w postaci dokumentów, zeznań strony powodowej i opinii biegłego, w pełni pozwalają na rozstrzygnięcie sprawy, zaś wniosek dowodowy o dopuszczenie opinii biegłego potraktował, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Ponadto Sąd pominął wniosek dowodowy strony pozwanej dotyczący zobowiązania strony powodowej do wskazania numeru księgi wieczystej kredytowanej nieruchomości. W ocenie Sądu wnioskowany dowód jest nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy. W pierwszej kolejności wskazać należy, że z zeznań strony powodowej wynika, że kredytowany lokal służył i w dalszym ciągu służy powodom jedynie do celów mieszkaniowych. (...) ta nie była wynajmowana ani nie była wykorzystywana do prowadzenia w niej działalności gospodarczej. Po wtóre, bank jako strona umowy, na podstawie której wierzytelność banku została zabezpieczona hipotecznie ma dostęp do wnioskowanego numeru księgi wieczystej, zatem nie było w ocenie Sądu celowe zobowiązanie do tego strony powodowej.

Pominięto również wniosek dowodowy strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków E. R. i K. P.. Pomimo doręczenia powodom wezwania i ponaglenia do podania adresów wnioskowanych świadków strona w wyznaczonym terminie nie wykonała powyższego zobowiązania. Zatem dowód ten pominięto jako niemożliwy do przeprowadzenia (por. k. 216 i 233, k. 269, k. 275).

Sąd pominął wniosek powodów o uzupełnienie opinii poprzez wyliczenie przez biegłego nadpłaty w spłacie rat kredytu powstałej z tytułu stosowania niedozwolonych postanowień za okres od lipca 2021 r. do 19 maja 2023 r., wyliczenie salda zadłużenia powodów w PLN i wysokości rat jakie powinni płacić po wyeliminowaniu umowy, jako nieistotny do rozstrzygnięcia sprawy. Wskazać należy, że żądanie ewentualne powodów o zapłatę obejmuje okres do 20 czerwca 2021 r.

Nie uwzględniono wniosku powoda o uzupełnienie opinii poprzez wyliczenie przez biegłego kwoty nadpłaconej przez powodów ponad kapitał. Powodowie wskazali, że dochodzą zapłaty kwoty 15.767,79 CHF tytułem świadczeń nienależnych za okres od dnia 20 maja 2019 r. do 19 maja 2023 r. Pozwany zaś nie kwestionował, że w ww. okresie powodowie wpłacili powyższą kwotę.

Kolejno odnosząc się do żądań pozwu o ustalenie, należy wskazać, że strona powodowa posiada interes prawny. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny strony polegał na tym, że strona powodowa domagała się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia łączącego ją z pozwanym stosunku prawnego. Wyrok

ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje spory co do tego, czy strony łączy umowa kredytu, czy też umowa jest nieważna.

Sąd nie znalazł podstaw do ustalenia nieistnienia stosunku prawnego kredytu. Konstrukcja umowy kredytu przedstawiona na gruncie niniejszej sprawy mieści się bowiem w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zasadnicze postanowienia umowy, w ocenie Sądu, spełniają więc przesłanki tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za ważną umowę kredytu bankowego. Znane są: strony umowy i kwota oraz waluta kredytu, cel na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany oraz inne niezbędne warunki.

Jak wynika z treści zawartej pomiędzy stronami umowy, stosownie do jej postanowień, strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu początkowo wyrażona w walucie polskiej, zostanie w drodze indeksacji przeliczona na walutę franka szwajcarskiego i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty. Jakkolwiek też przeliczenie dotyczące indeksacji następowało z zastosowaniem tabeli kursów obowiązującej w pozwanym Banku, skutkiem tego zastosowania nie jest unicestwienie czy unieważnienie umowy jako takiej w całości.

Zważywszy bowiem, że wniosek kredytowy bezspornie dotyczył kredytu w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy jednoznacznie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich (§ 2 ust. 1 umowy), a jego wypłata i spłata następuje w złotych polskich (§ 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu) - nie ulega wątpliwości, że strony zgodnie zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego. Przy czym, przepisy ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu dopuszczały możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej. Jest to nadto konstrukcja dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, jej istota polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości z zastosowaniem miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej.

Ponadto dopuszczalne jest zawieranie tego typu umów w świetle art. 358⁽¹⁾ § 2 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem istnieje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (por. wyrok SN w sprawie (...), (...), uzasadnienie wyrok SN w sprawie (...)).

Odnosnie ryzyka zmiany kursu to wskazać trzeba, że na zmianę kursu waluty wpływa szereg czynników ekonomicznych jak i pozaekonomicznych, niezależnych od woli stron zawartej umowy. Kursy walut z natury swojego funkcjonowania cechują się zmienną wartością, wykazując raz tendencję zwyżkową, a innym razem spadkową.

Zmienność kursów walut jest faktem powszechnie znanym, nie wymagającym dowodu. Jak wynika z podpisanych oświadczeń kredytobiorcy zostali poinformowani o ryzyku kursowym i że po zapoznaniu się z ofertą Banku zdecydowali się zawrzeć umowę kredytu. Co do zasady zatem uznać trzeba, że brak jest podstaw do uznania, że umowa łącząca strony ze względu na jej konstrukcję (umowa kredytu indeksowanego) była sprzeczna z prawem lub z zasadami współżycia społecznego. W okolicznościach niniejszej sprawy nie miała przy tym – wbrew odmiennym wywodom strony powodowej - miejsca taka sytuacja, aby można by złamało zasady uczciwości, których należy wymagać od przedsiębiorcy. Powodowie nie wykazali bowiem, aby w dacie zawarcia umowy istniały obiektywne okoliczności pozwalające uznać, że nastąpi gwałtowne osłabienie złotego do franka szwajcarskiego. Zauważyć przy tym należy, że umowa kredytu w dacie jej zawierania nie była niekorzystna dla kredytobiorców. Znaczne osłabienie złotego do franka szwajcarskiego nastąpiło dopiero w 2011 roku (w związku ze światowym kryzysem finansowym), a następnie w 2014 roku (w związku z decyzjami banku centralnego), przy czym obie te okoliczności nie mogły zostać przewidziane w momencie zawierania spornej umowy kredytu.

Reasumując, skoro kredyt indeksowany nie jest sprzeczny z ustawą – Prawo bankowe, zaś sama umowa kredytu zawiera wszystkie essentialia negotii – brak było podstaw do uznania w świetle art. 58 § 1 k.c. za nieważną z tego powodu umowy kredytu zawartą między stronami, bowiem tak ujęta umowa kredytu indeksowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego.

W dalszej kolejności odnieść należało się do zgłoszonych przez stronę powodową zarzutów w zakresie postanowień umownych zawartych w § 2 ust.1 umowy, § 2 pkt 2), § 2 pkt 12), § 4 ust. 1, § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 pkt 1) i 2) i § 15 ust 3 pkt 7 lit b), § 21 ust 3 regulaminu stanowiącego załącznik do umowy kredytu, jako zawierających klauzule abuzywne. Dotyczy to klauzul indeksacyjnych określających sposób przeliczenia kwoty kredytu do wypłaty po kursie, który nie był znany w chwili zawarcia umowy, jak też kształtowania przez Bank wysokości kursu waluty, według którego rozliczano następnie spłatę kredytu. Niewątpliwie strona powodowa zawarła umowę kredytu jako konsument, co wynika z treści jej zeznań. Powyższe zeznania nie zostały skutecznie podważone przez pozwanego.

Wskazane wyżej postanowienia przewidywały, że wysokość zobowiązań będzie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty. Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do tabeli kursów obowiązującej w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Nie zostało zaprzeczone, że umowa stron w zakresie wykraczającym poza dokonane w ramach składania wniosku wyboru dotyczącego kwoty kredytu, waluty kredytu, okresu kredytowania, wysokości marży, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Oznacza to, że pozostałe postanowienia nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. W konsekwencji jest niewątpliwie, że w rozpatrywanej sprawie pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania - na gruncie zawartej umowy - wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Zatem doszło do nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzącą do naruszenia interesów konsumenta. W tym zakresie istotne znaczenie należy także przypisać wymaganiu właściwej przejrzystości i jasności postanowienia umownego, czyli odpowiedzi na pytanie, czy zawarta umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (vide: wyrok SN z dnia 2.10.2019 r., (...)).

Jak już zostało przedstawione, wskazane postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN.

Wiadomo powszechnie, że kurs kupna waluty to w pewnym uproszczeniu kurs, po którym deklarowane jest kupno danej waluty, a kurs sprzedaży to kurs, po którym deklarowana jest jej sprzedaż, względnie są to kursy, według których będą rozliczane takie transakcje. Kurs kupna z reguły jest niższy od kursu sprzedaży. Zastosowanie dwóch różnych

kursów w opisany wyżej sposób w odniesieniu do umowy stron prowadziło do sytuacji, w której kredyt wypłacony w walucie polskiej według kursu niższego (kursu kupna), przy spłacie stawał się już kredytem w kwocie wyższej (bez uwzględnienia wahań kursowych samej waluty). Wysokość raty spłaty została bowiem ustalona według kursu wyższego (sprzedaży), co oznacza, że suma tych rat (czyli wysokość kredytu pozostałego do spłaty wraz z odsetkami) też była wyższa niż obliczona z zastosowaniem kursu niższego (kursu kupna), jaki obowiązywał przy wypłacie.

Skoro takim zapisom towarzyszyło postanowienie, że wysokość kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu, ustalał będzie sam Bank, mogło to prowadzić do sytuacji, w której Bank mógłby arbitralnie podwyższać wysokość kursu sprzedaży, według którego rozlicza spłatę kredytu, w stosunku do wysokości rynkowej. Brak sprecyzowania jasnych i obiektywnych kryteriów ustalania przez Bank kursu waluty, przyjmowanego do rozliczania spłat kredytu w sposób, który pozwalałby na weryfikację poprawności kursu, a co za tym idzie sprawdzenie wysokości żądań banku (np. przez odwołanie do parametrów finansowych publikowanych lub znanych powszechnie) prowadził do zastrzeżenia dla Banku wyłącznej i niczym nieograniczonej kompetencji do ustalania wysokości kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu i ustalana wysokość zobowiązania powodów.

Powyższe w sposób oczywisty prowadziło do rażącego naruszenia interesów strony powodowej. Naraziło ją bowiem na niczym w zasadzie nieograniczone żądania pozwanego co do spłaty udzielonego kredytu i jego wysokości, zależne wyłącznie od kursu waluty ustalanego wszakże przez pozwanego. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN. W sposób dowolny zatem mógł kształtować wysokość zobowiązania strony powodowej w walucie, w jakiej spłacała kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

Powyższych ustaleń nie podważa okoliczność złożonego przez powodów oświadczenia w zakresie ryzyka kursowego. Wskazać bowiem należy, że czym innym jest ryzyko zmienności kursów, a czym innym ustalanie kursów walut przez Bank. Nie sposób z powyższego oświadczenia wyprowadzić wniosku by powodowie godzili się na mechanizm indeksacji stosowany przez Bank, albowiem pomimo tego że oświadczyli, iż znane są im postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej to bezspornie, tenże regulamin, w żadnej mierze nie określał sposobu ustalania kursów walut przez Bank.

W ocenie Sądu należy zatem uznać, że postanowienia odwołujące się do kursów wymiany i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interes powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powoda całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty stanowiącej podstawę rozliczeń umowy i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości wzajemnych zobowiązań przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do wypłaty kredytu, a następnie rozliczenia jego spłat.

Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu postanowienia umowy:

- § 2 ust. 1 zd. 2 umowy,
- § 2 pkt 2 i 12 regulaminu,
- § 7 ust. 4 regulaminu,
- § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu,
- § 15 ust 3 pkt 7 lit b) regulaminu,
- § 21 ust 3 regulaminu,

mają charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą strony powodowej.

Wszelkie bowiem postanowienia odwołujące się do kursów waluty obcej i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interes strony powodowej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co podlegało ocenie na dzień zawarcia umowy.

Ponadto bank nie wykazał, aby dokonał skutecznej zmiany regulaminu, dokonując w tym zakresie indywidualnego uzgodnienia ze stroną powodową. Jednostronna zmiana regulaminu przez bank nie może bowiem sanować abuzywnych postanowień umownych. W doktrynie podniesiono (zob. E. Łętowska „Prawo umów konsumenckich” Wyd. C.H. Beck 2002 r., str. 22), że „europejska ochrona konsumenta opiera się na paradygmacie przejrzystości informacji i oznacza działania na rzecz stworzenia warunków dla swobodnego wyboru i decyzji konsumenckiej, bowiem pozycja źle poinformowanego partnera umowy, kierującego się własną oceną sytuacji i decyzjami co do zawarcia umowy podlega z oczywistych przyczyn degradacji”. W niniejszej sprawie powód, jako konsument, w żadnym momencie wykonywania umowy, nie złożył skutecznego oświadczenia w przedmiocie wyłączenia zastosowania sankcji niezwiązania klauzulą niedozwoloną. W ocenie Sądu Bank nie może jednak zasłonić się w tej sprawie brakiem wiedzy o abuzywnym charakterze postanowień zawartych w umowie, zaś prawo konsumenta do uzyskania wiedzy o przedmiocie umowy winno być uznane za jego zasadnicze prawo, a brak tej wiedzy nie może zostać wykorzystany przez silniejszego kontrahenta umowy na jego korzyść. Bank jest niewątpliwie tzw. aktywnym uczestnikiem rynku, dysponującym odpowiednią informacją i wiedzą, czego nie można powiedzieć o konsumentce.

W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że skutkiem powołanych wyżej zapisów umowy za niedozwolone jest wyeliminowanie ich z tej umowy. Wskutek wyeliminowania zawartych w umowie klauzul abuzywnych, brak jest wyraźnie oznaczonych zapisów dotyczących mechanizmu ustalania kursu waluty, jaki miałyby być przyjmowany do ustalania wysokości rat spłaty w złotych polskich w kolejnych terminach płatności oraz rozliczenia wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia strony powodowej.

Zgodnie z aktualnym poglądem wyrażonym w orzecznictwie, klauzulę waloryzacyjną traktuje się jako główne świadczenie kredytobiorcy, gdyż wpływa ona na wysokość tego świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt: (...), legalis nr (...), wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 08 sierpnia 2019 r., (...)). Ponadto w odniesieniu do przeliczenia należności stron brak jest możliwości zastępowania niedozwolonych klauzul umownych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi. Pogląd ten został wypracowany w oparciu o związanie wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie (...). TSUE podtrzymał pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy, skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje. Jedynie w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym. Wyjątek ten obejmuje sytuacje w której jest zgoda stron na jego zastosowanie oraz okoliczność, że brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi.

Dotychczas, orzecznictwo usuwając z umowy klauzule abuzywne odwoływało się do norm ogólnych prawa cywilnego, zastępując klauzulę waloryzacyjną średnim kursem walut obcych prezentowanym przez Narodowy Bank Polski czy też innych kursów walut wskazywanych przez strony w umowie. Zgodnie ze stanowiskiem TSUE nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, gdyż spowodowałoby to ingerencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów.

Jednocześnie brak jest możliwości zastosowania art. 358 k.c. umożliwiającego ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej przez odniesienie się do waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, bowiem w dacie zawarcia spornej umowy, wzmiankowany przepis nie obowiązywał. Art. 358 k.c. wszedł

w życie z dniem 14 stycznia 2009 r. mocą nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506), zaś uznanie postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy następnie, ale ze skutkiem od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Przed wejściem tej nowelizacji w życie art. 358 k.c. wyrażał jedynie zasadę walutowości, której zakres był ograniczony m. in. w stosunku do banków, przez regulację prawa dewizowego. Nie może być zatem miarodajny dla określenia treści zobowiązania wynikającego z umowy zawartej przez powodów.

Rozważenia zatem wymagało, czy umowa łącząca strony może być utrzymana bez niedozwolonych klauzul, czy też nie jest to możliwe i należy ustalić nieważność umowy.

W ocenie Sądu brak jest przesłanek do uznania przedmiotowej umowy o kredyt za nieważną. W myśl przepisu art. 385¹ § 2 k.c. należało wyeliminować postanowienia umowne o charakterze niedozwolonym składające się na klauzulę waloryzacyjną uznając, że udzielony stronie powodowej kredyt stanowił kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli.

Za możliwością utrzymania umowy przemawia okoliczność, że po wyeliminowaniu z umowy postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty, wysokość prowizji oraz oprocentowanie. Zatem, tak skonstruowana umowa w pełni spełnia przesłanki umowy kredytu w świetle prawa bankowego i pozostaje zgodna z zasadą swobody kształtowania stosunków umownych, nie naruszając tym samym zasad współżycia społecznego. W tym miejscu wskazać należy, że eliminacja klauzul abuzywnych czyni zadość celu przepisów odnoszących się do niedozwolonych klauzul umownych w zakresie wyłącznego niestosowania tych postanowień, gdyż umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r. sygn. akt: (...)).

Po wyeliminowaniu z umowy postanowień niedozwolonych, strona powodowa winna spłacać kredyt bez stosowania mechanizmu indeksacji w terminach przewidzianych w umowie i z zastosowaniem przewidzianego pierwotnie oprocentowania, według przewidzianej umownie stawki LIBOR (powołując bez zastosowania się na wykładnię w powołanej sprawie (...)) nie ma znaczenia to, że Bank najprawdopodobniej nie ustaliłby wysokości oprocentowania według stawki LIBOR).

Powyższy wywód uwzględnia fakt, że 14 października 2021 r. Komisja Europejska wydała Rozporządzenie Wykonawcze (UE) (...) w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR). Na mocy tego rozporządzenia wskaźnik LIBOR CHF został zastąpiony wskaźnikiem SARON. Zmiana następuje z dniem zaprzestania publikacji wskaźnika LIBOR CHF i jest natychmiastowa. Modyfikacja nie wymaga podjęcia żadnych działań przez strony stosunków prawnych. W ocenie Sądu, sprawia to, że powyższa kwestia nie powinna mieć znaczenia dla możliwości kontynuowania wykonania umowy.

Podnieść należy, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG należy dążyć do osiągnięcia stanu niezwiązania konsumenta nieuczciwymi postanowieniami umownymi, przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy, o ile jest to prawnie możliwe. Eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany, nie zmienia zasadniczych postanowień umowy, tj. umożliwia stronie powodowej skorzystanie z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu. W ocenie sądu umowa stron nadal może być wykonywana jako umowa kredytu bankowego po wyeliminowaniu spornych postanowień. W oparciu o pozostałe postanowienia umowy możliwe jest bowiem określenie praw i obowiązków stron.

Poprawność tego rozumowania została ostatnio potwierdzona w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2022 roku, sygn. akt (...), w którym z całą mocą podkreślono, że: „(...) usunięcie niedozwolonego postanowienia umownego nie oznacza w tym wypadku niedopuszczalnej zmiany nieuczciwego warunku, zaś dalsze trwanie umowy łączącej pozwanego z powodem jest możliwe i zbieżne z celem dyrektywy 93/13, by umowa w pozostałej części co do zasady nadal obowiązywała strony (...)”.

Podobnie w wyroku (sygn. akt(...)) z dnia 5 kwietnia 2023 r. Sąd Najwyższy potwierdził, że okoliczność wystąpienia w umowie klauzul abuzywnych nie czyni automatycznie nieważną całość umowy. Celem dyrektywy 93/13 nie jest

unieważnienie wszystkich umów zawierających postanowienia niedozwolone, lecz przywrócenie równowagi między stronami.

Z tych przyczyn Sąd na podstawie art. 58 k.c. oraz powołanych przepisów oddalił żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego (pkt II wyroku).

Oddalenie roszczenia o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego skutkowało również oddaleniem roszczenia o zapłatę wywodzonego z tej podstawy. Bezsporne jest, że powodowie w okresie od dnia 20 maja 2019 r. do 19 maja 2023 r. zapłacili na rzecz pozwanego 15.767,79 CHF tytułem spłaty rat. Z zaświadczenia banku wynika, że powodowie w dniu 20 marca 2008 r. uiszcili opłatę przygotowawczą w kwocie 1.998 zł (vide: k.44). Koszt podwyższenia marży nie stanowił zaś odrębnej opłaty, a jedynie podwyższył raty za dany okres. Powyższy koszt nie stanowił odrębnie wpłacanej kwoty, a został ujęty w spłacanych ratach. (vide: § 7 ust. 1 umowy (pkt IV wyroku)).

Oddaleniu podlegało powództwo o ustalenie nieistnienia po stronie powodów obowiązku zwrotu na rzecz pozwanego świadczenia nienależnego lub świadczenia za bezumowne korzystanie z kapitału lub bezpodstawnego wzbogacenia w kwocie wyższej niż 249.750 zł. Brak bowiem było przesłanek do uznania umowy kredytu za nieważną. Ponadto wskazać należy, że powodowie nie wykazali interesu prawnego w zakresie przedmiotowego powództwa. Nie istnieje bowiem potrzeba udzielenia powodom ochrony prawnej, skoro pozwany nie dochodzi od powodów powyższych żądań. Ponadto Sąd nie może pozbawić strony pozwanej dochodzenia przyszłych roszczeń. Zatem na podstawie art. 189 k.p.c. orzeczono jak w punkcie III wyroku.

Oddalenie roszczenia o ustalenia nieistnienia stosunku prawnego aktualizowało konieczność rozstrzygnięcia o żądaniu ustalenia bezskuteczności postanowień. Przyjęto bowiem, że umowa stron jest ważna, natomiast bezskuteczne i niewiążące powoda są postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji z uwagi na stosowanie dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalone przez jedną ze stron umowy.

Z przyczyn wskazanych wyżej w uzasadnieniu Sąd ustalił, że umowa kredytu zawiera następujące klauzule abuzywne, które nie wiążą powodów:

- § 2 ust. 1 zd. 2 umowy,
- § 2 pkt 2 i 12 regulaminu,
- § 7 ust. 4 regulaminu,
- § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu,
- § 15 ust 3 pkt 7 lit b) regulaminu,
- § 21 ust 3 regulaminu,

Wskazane wyżej kwestionowane postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje wątpliwości co do tego, czy strony łączy umowa kredytowa a jeśli tak to w jakim zakresie. Z powyższych względów na podstawie art. 385¹ k.c. i art. 189 k.p.c. orzeczono jak w pkt VI.

Natomiast nie uwzględniono żądania o usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień. Powodowie uzyskują bowiem ochronę prawną poprzez ustalenie, że w/w postanowienia są bezskuteczne wobec powodów, co wywołuje skutek wyeliminowania niedozwolonych postanowień z umowy.

Kwestionowane postanowienia umowy w pozostałej części tj. § 2 ust. 1 zd. 1 umowy oraz § 4 ust. 1 regulaminu - w ocenie Sądu - nie naruszają interesów powodów. Z § 2 ust. 1 zd. 1 umowy wynika zobowiązanie banku do oddania do dyspozycji kredytobiorcy określonej kwoty w złotych polskich, co na gruncie tego co zostało wyżej wskazane nie może zostać w ocenie Sądu uznane za postanowienie niedozwolone. Podobnie postanowienie zawarte w § 4 ust. 1

regulaminu, wskazujące, że kredyt udzielany jest w złotych, natomiast na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego, który sam w sobie – jak już zostało to wcześniej zaznaczone - nie jest sprzeczny z ustawą Prawo bankowe.

Z tych względów na podstawie art. 385¹ k.c. i art. 189 k.p.c. częściowemu oddaleniu podlegało powództwo ewentualne.

Uwzględnienie ww. roszczeń zaktualizowało konieczność rozstrzygnięcia o żądaniu zapłaty w związku z zawartymi w umowie bezskutecznymi postanowieniami.

Podstawę dochodzonego roszczenia o zapłatę stanowią przepisy art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W myśl natomiast art. 410 § 1 i 2 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W celu ustalenia wysokości dokonanej przez stronę powodową nadpłaty Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego M. M.. Sporządzona opinia przedstawia wyliczenie kwoty nienależnie uiszczonego świadczenia, przy czym opinia ta nie budzi co do dokonanych obliczeń wątpliwości. Rozliczenia kredytu dokonano po pierwsze przy założeniu, że kredyt został udzielony w kwocie wyrażonej w złotych polskich oraz spłacany w walucie PLN, z niezmiennymi parametrami umowy (w tym okresie kredytowania, wysokości oprocentowania), z pominięciem ww. niedozwolonych postanowień. Sporządzona opinia nie została skutecznie zakwestionowana przez żadną ze stron.

Wysokość spłat rat kredytu dokonanych przez powodów na rzecz pozwanego w ramach wykonania zawartej umowy kredytowej za okres od dnia 18.04.2008 r. do dnia 20.06.2021 r. wynosiła

- w okresie spłaty w PLN (tj. od 18.04.2008 r. do 20.10.2014 r.) – 107.632,33 zł,

- w okresie spłaty w CHF (tj. od 20.11.2014r. do 20.06.2020 r.) – 43.084,37 CHF,

Z dokonanego rozliczenia wynika, że różnica między kwotami faktycznie uiszczonymi na rzecz banku w okresie od 18.04.2008 r. do 20.10.2014 r. a kwotami jakie powodowie powinni uiścić, przy założeniu, że spłata następowałaby bez indeksacji do waluty CHF, przy niezmiennych pozostałych warunkach umowy wynosi 33.209,82 zł. Natomiast różnica w okresie od 20.11.2014r. do 20.06.2020 r. wynosi 15.353,28 CHF. Zatem mając na uwadze powołane przepisy, Sąd zasądził powyższe kwoty od pozwanego na rzecz powodów - jak w punkcie V sentencji wyroku.

Sąd na podstawie art. 481 k.c. orzekł o obowiązku zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 30 sierpnia 2023r., tj. po upływie 7 dni od dnia doręczenia pozwanemu ostatecznej modyfikacji powództwa (pismo doręczono w dniu 22 sierpnia 2023 r.). W piśmie roszczenie było sprecyzowane i dostatecznie umotywowane, a zatem pozwany dysponował odpowiednim czasem, aby spełnić świadczenie.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie brak jest podstaw do zastosowania art. 411 k.c. Wskazać bowiem należy, że pozwany nie wykazał, że powodowie mieli wiedzę, że spełniali nienależne świadczenie. Ponadto powodowie spełniali świadczenie w celu uniknięcia przymusu. Niewątpliwie nieuiszczenie przez nich rat w wysokości wyliczonej przez Bank, mogło spowodować wypowiedzenie przez bank umowy kredytu. Ponadto spełnienie świadczeń wobec banku nie czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Nie można również stwierdzić, aby bank otrzymane świadczenia zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, zgłoszonego przez pozwanego, Sąd uznał go za chybiony. Zgodnie z utrwaloną już linią orzecniczą, w przypadku dochodzenia nadpłaconych rat kapitałowo–odsetkowych lub zwrot świadczenia z tytułu nieważności umowy, w oparciu o konstrukcję świadczenia nienależnego okres przedawnienia

wynosił 10 lat zgodnie z art. 118 k.c. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, termin przedawnienia wynosi 6 lat. Zgodnie z art. 5 ust. 2 cytowanej ustawy, jeżeli termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy. Niewątpliwie według dotychczasowych przepisów, okres przedawnienia 10 lat nie upłynął, albowiem roszczenia strony powodowej o zapłatę stały się wymagalne dopiero od momentu świadomego zakwestionowania ważności umowy kredytu. Powodowie w 2020 r. dowiedzieli się o niedozwolonych postanowieniach zawartych w umowie. Ponadto zgłoszone żądanie o ustalenie nie ulega przedawnieniu.

Wniosek pozwanego o sprawdzenie wartości przedmiotu sporu nie zasługiwał na uwzględnienie. Wartość przedmiotu sporu stanowi bowiem suma wartości roszczenia niepieniężnego i roszczenia pieniężnego.

Wobec skutecznego cofnięcia pozwu w zakresie ustalenia nieważności umowy, Sąd po myśli art. 355 k.p.c. umorzył postępowanie w tym zakresie o czym orzekł jak w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu niniejszego postępowania Sąd oparł na treści przepisu art. 100 k.p.c. W oparciu o powyższy przepis, mając na uwadze, że żądanie strony powodowej zostało częściowo uwzględnione, koszty zostały wzajemnie zniesione między stronami. Na koszty procesu poniesione przez powodów składała się: opłaty za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 17 zł, opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 10.800 zł i wynagrodzenie biegłej w kwocie 1.360,38 zł. Na koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną składały się z kolei: opłata za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 10.800 zł. Wzajemne zniesienie kosztów procesu jest możliwe wtedy, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu wygrywającym i przegrywającym, co miało miejsce w niniejszej sprawie (pkt VIII wyroku).